

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: Covid-19 oppdrag 561
Vår ref.: 21/48087-6
Saksbehandler: Ingebjørg Skrindo
Dato: 10.12.2021

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD 561 - Tiltak ved økt arbeidsinnvandring

Oppsummering

- HelseDirektoratet og FHI understreker viktigheten av et godt samarbeid mellom kommunen og arbeidsgiver når det gjelder gjestearbeidere. Overordnet tiltaksplan for vinterfiske er oppdatert i forhold til annen arbeidsinnvandring.
- HelseDirektoratet og FHI anbefaler at sykefraværsrettigheter for utenlandske gjestearbeidere som ikke har vært ansatt mer enn fire uker følges opp.
- HelseDirektoratet og FHI anbefaler at kommunene spesielt følger opp punktene under for å sikre at risikoen for smitteutbrudd i forbindelse med arbeidsinnvandring blir så lav som mulig:
  - Samarbeid mellom kommuner og arbeidsgivere/virksomheter.
  - Informasjon til gjestearbeidere bør inneholde:
    - Innreisebestemmelser.
    - Generelle råd og forskriftsfestede smitteverntiltak.
    - Hvilke anbefalinger som gjelder ved nyoppståtte luftveissymptomer.
    - Informasjon om lokalt testtilbud.
    - Informasjon om plikt til isolasjon.
    - Vaksinasjon.
    - Eventuelt informasjon om regler ved sykefravær.
  - Innreisetiltak.
  - Tilbud om vaksinasjon.
  - God tilgang på covid-19 testing.
  - Smitteverntiltak der mange bor tett.
  - Plan for håndtering av utbrudd.
  - Tilsyn av arbeidsplasser og innkvarteringsfasiliteter.

Svaret på oppdraget er utarbeidet på grunnlag av faglige underlag fra Folkehelseinstituttet (FHI) og i dialog med FHI. Underlaget fra FHI finnes også som eget vedlegg.

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Ingebjørg Skrindo

HelseDirektoratet

Avdeling kommunale helse- og omsorgstjenester
Ingebjørg Skrindo

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

Helsedirektoratet, Beredskap @helsedir.no;FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd Utbrudd

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD 561 - Tiltak ved økt arbeidsinnvandring

Oppsummering

- HelseDirektoratet og FHI understreker viktigheten av et godt samarbeid mellom kommunen og arbeidsgiver når det gjelder gjestearbeidere. Overordnet tiltaksplan for vinterfiske er oppdatert i forhold til annen arbeidsinnvandring.
- HelseDirektoratet og FHI anbefaler at sykefraværsrettigheter for utenlandske gjestearbeidere som ikke har vært ansatt mer enn fire uker følges opp.
- HelseDirektoratet og FHI anbefaler at kommunene spesielt følger opp punktene under for å sikre at risikoen for smitteutbrudd i forbindelse med arbeidsinnvandring blir så lav som mulig:
  - Samarbeid mellom kommuner og arbeidsgivere/virksomheter.
  - Informasjon til gjestearbeidere bør inneholde:
    - Innreisebestemmelser.
    - Generelle råd og forskriftsfestede smitteverntiltak.
    - Hvilke anbefalinger som gjelder ved nyoppståtte luftveissymptomer.
    - Informasjon om lokalt testtilbud.
    - Informasjon om plikt til isolasjon.
    - Vaksinasjon.
    - Eventuelt informasjon om regler ved sykefravær.
  - Innreisetiltak.
  - Tilbud om vaksinasjon.
  - God tilgang på covid-19 testing.
  - Smitteverntiltak der mange bor tett.
  - Plan for håndtering av utbrudd.
  - Tilsyn av arbeidsplasser og innkvarteringsfasiliteter.

Svaret på oppdraget er utarbeidet på grunnlag av faglige underlag fra Folkehelseinstituttet (FHI) og i dialog med FHI. Underlaget fra FHI finnes også som eget vedlegg.

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Oppdrag 561 Tiltak ved økt arbeidsinnvandring

Bakgrunn

Økende arbeidsinnvandring til Norge kan føre til at mange uvaksinerte personer kommer til landet. Dette kan føre til økt smitte lokalt, og kan gi særlige utfordringer for enkeltvirksomheter og kommunene. For vinterfisket er det allerede satt i gang et arbeid om å lage en tiltaksplan, som eventuelt kan brukes som mal for andre næringer. I tillegg kan det være aktuelt at de enkelte næringene lager bransjeveiledere der det er relevant.

Oppdrag

HOD ber Hdir i samarbeid med FHI om å lage en tiltakspakke som kan brukes av kommunene. Tiltakspakken skal hjelpe kommunene til å forberede og håndtere situasjoner og perioder med økt arbeidsinnvandring. Frist: Fredag 3. desember. Fristen ble utsatt til 10. desember pga omikronutbruddet.

Kontaktperson i HOD: Siri Helene Hauge

Bakgrunn

Innreisereglene har blitt forenklet i høst som følge av høy vaksinasjonsdekning i befolkningen, men deretter strammet inn igjen. Først ble det en innstramning for de som ikke er fullvaksinert eller har gjennomgått sykdom. Deretter kom det innstramninger i forbindelse med oppdagelsen av omikronvarianten 26. november, og ytterligere innstramninger 3. desember. Vi forventer at innreisereglene justeres fremover etter hvert som vi får mer informasjon om omikronvarianten, både hvilken risiko den representerer for befolkningen og hvordan den brer seg både innenlands og utenlands.

Hovedtrekk av gjeldende regelverk ved innreise pr. 10. desember 2021:

- Innreiserestriksjoner:
  - Alle innreiserestriksjoner ble opphevet 26. november. Det betyr at alle innreisende fra alle land nå har lov til å reise inn i landet.
- Test før innreise:
  - Krav om negativ test 24 timer før innreise for reisende som ikke kan dokumentere at de er fullvaksinert eller har gjennom covid-19.
- Innreiseregistrering:
  - Alle innreisende har nå plikt til å registrere seg i innreiseregisteret før innreise. Det som registreres, er:
    - a. navn, fødselsdato, språk, registrert bostedsland, kontaktinformasjon og fødselsnummer, D-nummer eller eventuell annen unik identifikator
    - b. tidspunktet for planlagt innreise
    - c. oppholdssted siste 10 døgn før innreise
    - d. reiseinformasjon, eksempelvis transportmiddel, flightnummer og setenummer
    - e. antallet i reisefølget
    - f. opplysninger om vaksine, gjennomgått covid-19-sykdom eller test som kan dokumenteres på en måte som oppført i vedlegg D
    - g. oppholdssted for personer med karantene- eller testplikt og eventuell dokumentasjon
    - h. eventuelle unntak fra plikt til innreisekarantene
    - i. arbeids- eller oppdragsgiver og arbeids- eller oppdragssted, dersom personen er bosatt utenfor Norge og kommer til Norge for å utføre arbeid eller oppdrag.
- Test på/etter innreise:
  - Alle innreisende har plikt til å teste seg innen 24 timer. Det er mulig for de reisende å enten teste seg på grensen, i kommunene eller ved egenkjøpte selvtester. Reisende over 12 år skal bruke munnbind frem til testsvar foreligger. (Iverksatt 3. desember, i første omgang varighet i 14 dager).
  - Uavhengig av gjeldende forskrift om test for alle er det krav om test innen 24 timer etter grensepassering for reisende som ikke kan dokumentere at de er fullvaksinert eller har gjennomgått covid-19.
- Innreisekarantene:
  - Innreisende som ikke kan dokumentere at de er fullvaksinert eller har gjennomgått covid-19 fra alle land bortsett fra land med lav forekomst av smitte (dvs grønne og oransje land), har plikt til innreisekarantene med mulighet til å teste seg ut tidligst etter tre døgn. Landene er listet opp i eget vedlegg til covid-19 forskriften.

- Innreisende fra land i det sørlige Afrika (Sør-Afrika, Namibia, Zimbabwe, Botswana, Mosambik, Lesotho, Eswatini, Malawi) har plikt til innreisekarantene i 10 dager med mulighet til å teste seg ut tidligst etter syv døgn med PCR test.
- Karantenehotell:
  - Innreisende fra land i det sørlige Afrika (Sør-Afrika, Namibia, Zimbabwe, Botswana, Mosambik, Lesotho, Eswatini, Malawi) har plikt til opphold på karantenehotell med mulighet til å teste seg ut av karantenehotellet tidligst etter tre døgn dersom de har annet egnet karantenested.
  - Innreisende med karanteneplikt som ikke har egnet karantenested ifølge forskriften, har mulighet til å gjennomføre innreisekarantenen på karantenehotell.

Regelverk for å få tilbud om vaksine i Norge

Forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram §1 gir alle personer i anbefalte grupper som bor eller oppholder seg i Norge rett til tilbud om koronavaksine. Det betyr at personer med midlertidig opphold, inkludert arbeidsinnvandrere har rett til å få tilbud om koronavaksine mens de jobber i landet.

Andre relevante oppdrag

Oppdrag 552 – Vurdering av behov for nasjonale tiltak og vurdering av tiltak på innreisefeltet

Oppdrag 569 – Plan for første respons ved omikronvariant i Norge

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet og andre relevante aktører

Faglig underlag fra FHI:

Oppsummering:

- *Med økt smittespredning i samfunnet øker risikoen for utbrudd med covid-19. Risikoen for dette er spesielt stor der personer bor og jobber tett.*
- *Samarbeid mellom kommune og bransje/virksomheter gjør det mulig å legge gode planer, iverksette forebyggende tiltak, avklare ansvarsforhold og identifisere problemområder tidlig.*
- *I samarbeid med kommunen anbefales arbeidsgiver å legge praktisk til rette slik at det er enkelt å overholde innreisebestemmelsene.*
- *Kommunen eller arbeidsgiver bør sørge for at gjestearbeidere får god informasjon om gjeldende smittevern anbefalinger.*
- *Kommunen bør i samarbeid med virksomhetene tilrettelegge for at koronavaksine er lett tilgjengelig for gjestearbeidere, at det gis god informasjon om koronavaksinasjon og at tilbud om vaksinasjon rutinemessig skjer raskt etter ankomst til kommunen.*
- *Kommunen og/eller arbeidsgiver bør legge en plan for å sikre god tilgjengelighet til test for gjestearbeidere. Det bør gis god informasjon om symptomer på covid-19, om når det er anbefalt å teste seg og hvor du kan henvende deg hvis du ønsker test.*
- *Smitterisikoen øker med antall som bor sammen og med antall uvaksinerte personer. FHI har utarbeidet smittevernråd til steder der mange bor tett som finnes i Koronaveilederen på FHIs nettsider.*
- *Kommunelegen bør, i samarbeid med arbeidsgiver, utarbeide planer for hvordan eventuelle utbrudd skal håndteres.*
- *Rettigheter ved sykefravær for gjestearbeidere med korte ansettelse vil kunne øke etterlevelsen av smittevern anbefalingene.*
- *Målrettet bruk av tilsyn ved arbeidsplasser og boliger kan være et virkemiddel for å sikre god etterlevelse av råd og anbefalinger, i tillegg til god dialog med bransje/virksomhetene.*

Utkast til tiltaksplan covid-19: vinterfiskesesongen 2021/2022 pr 22. november 2021

I forbindelse med vinterfiskesesongen er det ventet et høyt antall utenlandske gjestearbeidere til Nordland og Troms og Finnmark. I normale sesonger ankommer det om lag 3-4 000 arbeidere til vinterfiske. I tilknytning til sesongen 2020/2021 ble det utarbeidet en tiltaksplan for å redusere potensiell smittespredning. Det er nå behov for å utarbeide en ny tiltaksplan for sesongen 2021/2022.

Etter avtale med Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) skal Justis- og beredskapsdepartementet (JD) ta initiativ på departementsnivå til at det blir utarbeidet en helhetlig tiltaksplan for bedre smittevern under vinterfisket. JD har besluttet at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) får ansvaret på etatsnivå med å lede og koordinere utarbeidelsen av en plan i nært samarbeid med andre relevante etater og aktører.

Tiltakene i denne planen skal bidra til å hindre betydelig negativ belastning på helsesektoren som følge av potensiell smittespredning av koronaviruset blant gjestearbeidere som deltar i vinterfisket. Sammen med de ulike tiltakene som framkommer av planen fremgår det roller og ansvar for gjennomføring av tiltakene.

Tiltaksplanen er utarbeidet med utgangspunkt i erfaringer fra tiltak som ble iverksatt ved forrige vinterfiskesesong, samt det endrede situasjonsbildet vi står overfor ved inngangen til denne sesongen. Planen skal være dynamisk og justeres ettersom situasjonsbildet og behovene endres.

Viktige momenter som ligger til grunn for planen:

- *Smittetrykket i berørte fylker er på et svært høyt nivå på nåværende tidspunkt og ressurser i helsesektoren og kommunene er presset ved inngangen til vinterfiskesesongen*
- *Vaksinasjonsdekningen innenlands er betydelig bedre på nåværende tidspunkt enn den var gjennom vinterfiskesesongen i fjor.*
- *Fiskeribransjen opplyser til statsforvalterne at de seriøse aktørene jobber proaktivt for å unngå å få smitte inn i bedriftene, da dette vil føre til produksjonsstans og tapt omsetning.*
- *Innreiserestriksjoner er opphevet og test- og karanteneplikt reguleres med hensyn til vaksinasjonsstatus. Næringen er på lik linje som andre berørte aktører, opptatt av at gjestearbeiderne overholder test- og karanteneplikten. At grensene er gjenåpnet innebærer at de innreisende sjeldnere møter norske myndigheter som kan oppfordre og veilede om pliktene.*

Tidsplan/møtehjul

- **Uke 46:** *Oppstartsmøte tirsdag 16.11 (JD har innkalt)*
- **Uke 46:** *Planmøte på etatsnivå, torsdag kl. 14*
- **Uke 47:** *Tiltaksplanen oversendes JD 26. november*
- **Uke 49-50:** *Tentativt første samvirkekonferanse om vinterfiskesesongen*
- **Uke 50-52:** *Vurdere behov for justering av tiltak i planen*
- **Uke 1:** *Tentativt informasjonsdeling om bransjestandarder og tiltaksanbefalinger i felles beredskapsmøte med Hdir, SF, DSB og FHI*
- **Uke 2-3:** *Tentativt andre samvirkekonferanse om vinterfiskesesongen*

Overordnet tiltaksplan

Tiltak og tema	Ansvar	Beskrivelse	Frist for gjennomføring	Status
1. Oversikt over innreisende gjestearbeidere	NFD Statsforvaltere og næring	Kartlegge og identifisere når og hvor gjestearbeidere reiser inn til landet, hvor de kommer fra, boforhold mm. NFD sender ut brev til næring slik det ble gjort i fjor og næringsaktørene bes om å rapportere tilbake til SF	Utsending av brev uke 1 og rapportering tilbake i uke 2-3?	
	JD/DSB	Bruk av informasjon fra IRRS til oversikt. Hvilken informasjon kan IRRS gi om ankomst før innreise og kan skjemaet tilpasses? Bosted, innreisested og –tidspunkt, vaksinestatus mm?	Vurdere ifm. endring av skjema og nye innreiseregler i uke 47	
2. Grensekontroll, veiledning og testing på grensene	Nasjonalt: JD/POD	Vurdere hjemmelsgrunnlag for mer tilstedeværelse på grensestedene. (Innenfor stikkprøvekontroll-regimet)	Medio desember	
	Regionalt: Troms, Finnmark og Nordland politidistrikt	Kunnskapsbasert stikkprøvegrensekontroll opprettholdes i lovlig utstrekning med fokus på å veilede om plikter til å overholde test- og karantenereregler ved innreise.	Fortløpende	
	Lokalt: Grense- og fiskeri-kommunene Støtte fra Helsedir	Ingen grensemyndighet, men har ansvar for testtilbud på grensene eller i kommunen gjestearbeiderne reiser til. Kommunene har dialog med næring om testtilbudet.	Helsedirektoratet med styringssignaler til relevante grensekommuner om testtilbud ved grensa innen årsskiftet.	

3. Bransje-standarder og smitteverntiltak	Nasjonalt: NFD, HOD, ASD	Næringen utarbeider bransjestandarder og smittevernveiledere.	Medio desember/ bransjestandard bør være på plass før samvirkekonferanse	
	FHI, Hdir, næringsorg, NHO sjømat?	Tydelige råd og anbefalinger fra helsemyndighetene om smitteverntiltak som bør prioriteres for næringer med høy andel utenlandske gjestearbeidere. Eks. testing, tilbud om vaksiner og bruk av koronasertifikat for lettelse i tiltak/fordeler.	(sannsynlig frist?)	
	Regionalt: Næringsaktører, støtte fra SF	Nærings- og arbeidslivsorganisasjonene bidrar til at anbefalingene formidles ut til aktørene	Fortløpende	
4. Ansvarliggjøring av næring og arbeidsgiverne	Lokalt: Kommuner og arbeidsgivere	Bidrar til formidling av råd, regler og anbefalinger Bedriftshelsetjenesten og arbeidsgivere med ansvar for god etterlevelse av tiltakene	Fortløpende	
	Nasjonalt: NFD, ASD	Opprettholde tett dialog med arbeidsgiverorg. og bransjeorg. nasjonalt	Vurderes etter behov fra de regionale aktørene	
	Regionalt: Statsforvaltere og regionale bransjeorg.	Opprettholde tett dialog og sørge for gjensidig god situasjonsforståelse	Fortløpende	Dialog opprettet i uke 46
	Lokalt: Arbeidsgivere og kommunene	Fokus på test- og karanteneregler ved innreise, dialog med lokale helsemyndigheter og informasjon om kommunens tilbud for testing. Samarbeid med bedriftshelsetjenestene.	Fortløpende	

5. Økonomisk sikkerhet for å opprettholde beredskap og kunne innføre tiltak	HOD, JD	For å videreføre og bygge opp beredskapsressurser innenfor TISK og tverrsektorielle pandemiltak må kommunene, embeter og etater snarest få avklart at kostander som påløper i 2022 dekkes av nasjonale myndigheter.	Så raskt som mulig	Muntlig formidlet fra statssekretær HOD til kommunene 18.11, men fortsatt behov for oppfølging
6. Rettigheter ved sykefravær for gjestearbeidere	ASD, HOD	Forbedre sykefraværsrettighetene for utenlandske gjestearbeidere som ikke har vært ansatt mer enn fire uker. Eks. innføre sykepenge/ egenmeldingsdager etter en ukes arbeid.	Så raskt som mulig	
7. Tilsyn og veiledning	NFD, LMD, ASD Reg-lok: Atil, Mattil, fiskeridir og kommunene	Intensivere tilsyn hos relevante næringsaktører. Samordnet tilsyn i produksjon, på innkvarteringssteder og med planer for håndtering av utbrudd. Fokus på <u>veiledning</u> .	Evt. varsle om tilsyn bør gjøres så tidlig som mulig. Gjennomføring av tilsyn kan gjøres i januar-mai.	Fiskeridir. og Mattilsynet følger opp ved å videreføre fjorårets opplegg for dette.
8. Informasjon om råd og regler ved innreise (test, karantene, registrering)	JD/UD/ HOD/NFD Hdir, FHI, DSB, Atil mfl.	Utarbeide informasjons- og kommunikasjonsmateriell på ulike språk (evt. kampanjer) med målgrupper i utlandet, slik at innreisende gjestearbeidere er velinformert før innreise.	Medio desember bør materiell være utarbeidet. Formidling desember-mars.	DSB tar initiativ til å samordne med øvrige etater. Bygge videre på erfaringer fra fjoråret.
9. Samordning	DSB/JD	Sammen med statsforvalterne og JD vurderer DSB behov for nasjonal samordning, eksempelvis i form av samvirkekonferanse med relevante etater/dept.	Vurderer i uke 50, fortløpende fra uke 2	

	SFNO, SFTF	Invitere til samvirkekonferanse for lokale, regionale og/eller nasjonale aktører. Vurdere inviterte parter i samråd med DSB.	Første samvirkekonferanse gjennomføres før årsskiftet.	SFTF planlegger for stormøte/samvirkekonferanse
10. Oppfølging av kommuner	Statsforvalterne ASD/Atil HOD/Hdir	Sørge for at berørte kommuner er i dialog med relevante arbeidsgivere om anbefalte tiltak og planverk for smittehåndtering. Statsforvalterne skal legge til rette for interkommunalt samarbeid og beredskap for nabohjelp.	Oppfølging bør gjøres fortløpende	
11. Oppfølging av kapasitet i helsesektoren	Nasjonalt: HOD/FHI/ Hdir/RHF	Hvordan gjøre nasjonal helsepool lettere tilgjengelig og til nytte for kommuner i nord? Og hvordan kan helsepoolen komme til nytte på flere vis enn smittesporing?	Fortløpende	
	Regionalt: RHFene og Statsforvalterne	Vurdere kapasitet og evne til utbruddshåndtering i regionalt. Tilrettelegge for interkommunalt samarbeid også blant ikke-ordinære fiskerikommuner.	Fortløpende	
	Lokalt: Kommunene og HF	Vurdere kapasitet og evne til utbruddshåndtering lokalt. Nabohjelp mellom kommuner. Innhente nasjonale ressurser ved behov.	Fortløpende	

Helsedirektoratets vurdering

Mange næringer i Norge er avhengig av arbeidskraft fra utlandet. Gjennom pandemien har vi hatt utfordringer med importsmitte fra land med annet smittetrykk enn Norge. Smitteutbrudd på arbeidsplasser har også rammet hardt. I den situasjonen vi er nå med rask økning av deltasmitte og en begynnende spredning av omikronvarianten både

innenlands og i land vi får arbeidskraft fra, er risikoen for importsmitte og smitte på arbeidsplasser og i boliger, større enn tidligere i høst. Ordningen med forhåndsgodkjenning gjennom *Forskrift om søknadsbasert ordning for unntak fra innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelse* ble opphevet 26. november 2021. Det er derfor avgjørende at gjeldende anbefalinger og forskrifter følges, og at arbeidsgivere tilrettelegger for at arbeidstakere skal kunne bo og jobbe under gode smittevernforvarlige forhold.

FHI beskriver nødvendige smitteverntiltak i sitt innspill. Helsedirektoratet støtter FHI sin vurdering og legger denne til grunn for våre anbefalinger.

For å redusere risikoen for importsmitte i forbindelse med arbeidsinnvandring i løpet av vinteren og våren, og samtidig redusere risikoen for smitte både inn på arbeidsplasser og ut i befolkningen, er det nødvendig å sikre god etterlevelse av anbefalinger og forskriftsfestede tiltak. I tillegg kan det være aktuelt å vurdere lokale forhold mer spesifikt. Det er derfor nødvendig at arbeidsgiver har en god dialog med kommunen om hvilke konkrete tiltak som kan være nødvendige å gjøre for å redusere risikoen for importsmitte og smitte på arbeidsplassen. FHI utdyper dette:

"Samarbeid – kommuner og bransje/virksomheter

For å gjøre det mulig å legge gode planer og iverksette forebyggende tiltak, er det viktig at det opprettes dialog mellom kommunen og aktuelle bransjer/virksomheter. På denne måten vil kommunene kunne få bedre oversikt over hvor stort antall arbeidere som er forventet å ankomme kommunen innenfor en viss periode, hvilke tiltak som er planlagt iverksatt av virksomhetene, boforhold for gjestearbeiderne mv. Tett samarbeid mellom kommunen og aktuelle virksomheter vil kunne bidra til å avklare hvem som har ansvar for ulike deler av oppfølgingen. Dialog og samarbeid mellom relevante aktører (kommune, bransje, virksomhet, Statsforvalter eller andre) i forkant av perioder med økt arbeidsinnvandring vil også kunne bidra til å identifisere problemområder tidlig. Godt samarbeid vil i tillegg kunne bidra til å lette håndteringen ved et eventuelt utbrudd av covid-19. Bedriftshelsetjenesten kan støtte virksomhetene i arbeidet med å planlegge og gjennomføre tiltakene som er omtalt under."

Et godt samarbeid mellom kommunene og arbeidsgiver er viktig for å få gjennomført gode tiltak i forbindelse med arbeidsinnvandring.

Nedenfor drøfter vi tiltak som er viktige for kommunen og arbeidsgiver å følge opp:

Informasjonstiltak

Det er svært viktig at utenlandske arbeidstakere får god informasjon om gjeldende anbefalinger og forskrifter i landet. Arbeidsgiver er den som kjenner arbeidstakerendes bakgrunn best, med hensyn til språk m.m., og bør derfor bidra til å overbringe denne informasjonen. FHI har utarbeidet noe informasjonsmateriell som foreligger på deres hjemmeside, men det er viktig å kontrollere at det til enhver tid er oppdatert som følge av endringer i nasjonale, regionale og lokale anbefalinger og forskrifter. Helsedirektoratet har tatt utgangspunkt i FHI sin liste, og lagt til et par punkter (informasjon om plikt til isolasjon ved positiv test og eventuelt informasjon og regler ved sykefravær).

Informasjonen bør blant annet inneholde følgende punkter:

- Innreisebestemmelser – både før innreise og ved eventuell reise ut av landet og inn igjen.
- Generelle råd og forskriftsfestede smitteverntiltak som gjelder til enhver tid, og hvor oppdatert informasjon finnes.
- Hvilke anbefalinger som gjelder ved nyoppståtte luftveissymptomer.
- Informasjon om lokalt testtilbud.
- Informasjon om plikt til isolasjon.
- Vaksinasjon
- Eventuelt informasjon om regler ved sykefravær

Innreiseinformasjon er alltid oppdatert på Helsenorge.no/travel på relevante språk. Vi anbefaler arbeidsgivere om å fortsette å henvise hit i sin kommunikasjon til arbeidstakere og gjestearbeidere. Det er foreslått informasjon/kampanjer rettet mot arbeidsinnvandrere i utlandet. Dette tiltaket ble gjort i forbindelse med fjorårets vinterfiske. Tiltaket hadde god suksessrate da den nådde reisende som ankom Norge med fly, da det er få gjestearbeidere som ankommer med bil. Det viktigste tiltaket vil fortsatt være kommunikasjon via arbeidsgiver.

Innreisetiltak

Arbeidsgiver og arbeidstaker må til enhver tid holde seg oppdatert om gjeldende regelverk ved innreise. Regelverket justeres jevnlig. Gjeldende regelverk pr. 10. desember er beskrevet ovenfor under "bakgrunn". Det er nødvendig at gjestearbeidere får god informasjon om gjeldende norske innreisebestemmelser for de ankommer Norge.

Arbeidsgiver bør, i samarbeid med kommunen, tilrettelegge for at arbeidstakerne kan overholde innreisebestemmelsene på en enkel måte. Det er viktig at innreisekarantene kan gjennomføres på en adekvat måte, enten på karantenehotell eller på annet egnet karantenested. Vi anbefaler også at arbeidsgiver følger opp testkravet etter grensepassering for å øke etterlevelse og bidra til at eventuelle smittede arbeidstakere blir isolert så raskt som mulig.

Tilbud om vaksinasjon

Kommunene bør samarbeide med arbeidsgivere for å tilrettelegge for vaksinasjon av arbeidstakerne. Her kan det være behov for lokale tilpasninger, for eksempel at vaksinepersonell kommer ut på arbeidsplassen dersom arbeidstakerne ikke har tilgang på transport.

Vaksinasjon av arbeidstakerne vil over tid kunne bidra til å redusere risikoen for smitteutbrudd på arbeidsplassen i tillegg til at arbeidstakerne selv beskyttes mot alvorlig sykdom.

Se for øvrig FHI sitt innspill om vaksinasjon av gjestearbeidere.

God tilgang på covid-19 testing

FHI beskriver viktigheten av god tilgang på covid-19 testing for arbeidstakerne, inkludert god informasjon om viktigheten av å holde seg bort fra jobb ved symptomer og teste seg. Helsedirektoratet støtter FHI i denne anbefalingen. Imidlertid er det variabel tilgang på selvtester i kommunene slik at hvordan dette testtilbudet skal organiseres, må tilpasses etter lokale forhold. Det kan også her være aktuelt å vurdere muligheten for ambulant testteam som kan rykke ut til arbeidsplassen ved behov. Arbeidsgiver kan også på egenhånd velge å kjøpe inn selvtester som er lett tilgjengelig for arbeidstaker.

Kommunen, i samarbeid med arbeidsgiver, kan vurdere om det er behov for jevnlig testing. Ved mistanke om omikron gjelder egne regler, se [her](#).

Smitteverntiltak der mange bor tett

FHI har utarbeidet [smittevernråd til steder der mange bor tett](#) som finnes i Koronaveilederen på FHIs nettsider. Det er viktig at arbeidsgiver tilrettelegger godt for at disse skal kunne følges og at kommunen bidrar inn i vurderingene. Helsedirektoratet støtter FHI i deres vurdering, og understreker at det bør foreligge en risikovurdering og en plan for hvordan innkvarteringen skal organiseres, inkludert hvordan syke skal isoleres. Eventuell transport av syke til isolasjonssted bør også være planlagt.

Plan for håndtering av utbrudd

Arbeidsgiver bør ha en plan for hvordan et eventuelt smitteutbrudd skal håndteres. En slik plan bør utarbeides av kommunelegen i samarbeid med arbeidsgiver og tilgjengeliggjøres for arbeidstakerne. Isolasjonsfasiliteter og isolasjonskapasitet bør beskrives i en slik plan.

FHI har beskrevet dette mer nøyaktig i sitt innspill.

Rettigheter ved sykefravær for gjestearbeidere

FHI skriver i sitt utkast til innspill:

"Når gjestearbeidere kommer til landet for å tjene penger til familien, kan frykten for å miste inntekt ved eventuelt sykefravær dersom man får påvist covid-19-sykdom være stor. Dette kan føre til at enkelte vegrer seg for å teste seg, noe som igjen kan føre til at smitteførende personer forblir uoppdaget og igjen smitter andre på arbeidsplassen. FHI tror at dette kan forebygges ved å sikre at de dette rammer sikres sykepenger ved sykefravær. Det er også viktig at en eventuell slik ordning kommuniseres tydelig ut til de det gjelder."

Helsedirektoratet støtter FHI i denne vurderingen. Ifølge tiltaksplanen for vinterfiske er dette beskrevet, og vi forutsetter at dette følges opp videre. I tiltakspakken står det: *"Forbedre sykefraværsrettighetene for utenlandske gjestearbeidere som ikke har vært ansatt mer enn fire uker. Eks. innføre sykepenger/ egenmeldingsdager etter en ukes arbeid."*

Tilsyn

FHI skriver i sitt innspill:

"Gjennom tilsyn kan kommunen og/eller Arbeidstilsynet finne svakheter og forbedringspunkter. Måltrettet bruk av tilsyn ved arbeidsplasser og boliger kan være et virkemiddel for å sikre god etterlevelse av råd og anbefalinger, i tillegg til god dialog med bransjen/virksomhetene."

Helsedirektoratet støtter FHI i at tilsyn med arbeidsplasser og innkvarteringsfasiliteter kan sikre at smittevernregler oppfylles. Dette er nærmere beskrevet i [Veileder for kommunens tilsyn med smittevernregler](#) på Helsedirektoratets nettsider.

Utkast til tiltakspakke for kommunene ved økt arbeidsinnvandring

Planen er basert på utkast til tiltaksplan for vinterfiske datert 22. oktober:

Tiltak og tema	Ansvar	Beskrivelse	Kommentarer
1. Oversikt over innreisende gjestearbeidere	Statsforvaltere og næring	Kartlegge og identifisere når og hvor gjestearbeidere reiser inn til landet, hvor de kommer fra, boforhold mm.	Aktuelt for mange typer gjestearbeidere
	JD/DSB	Bruk av informasjon fra IRRS til oversikt	IRRS inneholder: a. navn, fødselsdato, språk, registrert bosted/land, kontaktinformasjon og fødselsnummer, D-nummer eller eventuell annen unik identifikator b. tidspunktet for planlagt innreise c. oppholdssted siste 10 døgn før innreise d. reiseinformasjon, eksempelvis transportmiddel, flightnummer og setenummer e. antallet i reisefølget f. opplysninger om vaksine, gjennomgått covid-19-sykdom eller test som kan dokumenteres på en måte som oppført i vedlegg D g. oppholdssted for personer med karantene- eller testplikt og eventuell dokumentasjon h. eventuelle unntak fra plikt til innreisekarantene i. arbeids- eller oppdragsgiver og arbeids- eller oppdragssted, dersom personen er bosatt utenfor Norge og kommer til Norge for å utføre arbeid eller oppdrag.

2. Grensekontroll, veiledning og testing på grensene	<i>Nasjonalt:</i> JD/POD	Vurdere hjemmelsgrunnlag for mer tilstedeværelse på grensestedene. (Innenfor stikkprøvekontrollregimet)	Dette er avklart og iverksatt
	<i>Regionalt:</i>	Kunnskapsbasert stikkprøvegrensekontroll opprettholdes i lovlig utstrekning med fokus på å veilede om plikter til å overholde test- og karantenereregler ved innreise.	Økt tilstedeværelse på grenseoverganger med mye trafikk av arbeidsinnvandrere. (Innenfor stikkprøvekontrollregimet)
	<i>Lokalt:</i> Støtte fra HelseDir	Ingen grensemyndighet, men har ansvar for testtilbud på grensene eller i kommunen gjestearbeiderne reiser til. Kommunene har dialog med næring om testtilbudet.	Det er pågående dialog med grensekommunene om testtilbudet ved grensa.
3. Bransjestandarder og smitteverntiltak	<i>Nasjonalt:</i> HOD, ASD FHI, Hdir, næringsorg,	Næringen utarbeider bransjestandarder og smittevernveiledere. Tydelige råd og anbefalinger fra helsemyndighetene om smittevernstiltak som bør prioriteres for næringer med høy andel utenlandske gjestearbeidere. Eks. testing, tilbud om vaksiner og bruk av koronasertifikat for lettelse i tiltak/fordeler.	Råd og anbefalinger som utarbeides til fiskerinæringen kan helst sikkert overføres til andre næringer.
	<i>Regionalt:</i> Næringsaktører, støtte fra SF	Nærings- og arbeidslivsorganisasjonene bidrar til at anbefalingene formidles ut til aktørene	
	<i>Lokalt:</i> Kommuner og arbeidsgivere	Bidrar til formidling av råd, regler og anbefalinger Bedriftshelsetjenesten og arbeidsgivere med ansvar for god etterlevelse av tiltakene	
4. Ansvarlig-gjøring av næring og arbeidsgiverne	<i>Nasjonalt:</i> ASD	Opprettholde tett dialog med arbeidsgiverorg. Og bransjeorg. Nasjonalt	

	<i>Regionalt:</i> Statsforvaltere og regionale bransjeorg.	Opprettholde tett dialog og sørge for gjensidig god situasjonsforståelse	
	<i>Lokalt:</i> Arbeidsgivere og kommunene	Fokus på test- og karanteneregler ved innreise, dialog med lokale helsemyndigheter og informasjon om kommunens tilbud for testing. Samarbeid med bedriftshelsetjenestene.	
5. Økonomisk sikkerhet for å opprettholde beredskap og kunne innføre tiltak	HOD, JD	For å videreføre og bygge opp beredskapsressurser innenfor TISK og tverrsektorielle pandemiltak må kommunene, embeter og etater snarest få avklart at kostander som påløper i 2022 dekkes av nasjonale myndigheter.	Dette er formidlet så vidt vi forstår
6. Rettigheter ved sykefravær for gjestearbeidere	ASD, HOD	Forbedre sykefraværsrettighetene for utenlandske gjestearbeidere som ikke har vært ansatt mer enn fire uker. Eks. innføre sykepenger/ egenmeldingsdager etter en ukes arbeid.	Dette er også aktuelt for andre gjestearbeidere
7. Tilsyn og veiledning	NFD, LMD, ASD <i>Reg-lok:</i> Atil, Mattil, fiskeridir og kommunene	Intensivere tilsyn hos relevante aktører. Samordnet tilsyn i produksjon, på innkvarteringssteder og med planer for håndtering av utbrudd. Fokus på <u>veiledning</u> .	Se Helsedirektoratets sider: Veileder for kommunens tilsyn med smittevernsregler
8. Informasjon om råd og regler ved innreise (test, karantene og registrering)	JD/UD/ HOD/ Hdir, FHI, DSB, Atil mfl.	Utarbeide informasjons- og kommunikasjonsmaterieell på ulike språk (evt. kampanjer) med målgrupper i utlandet, slik at innreisende gjestearbeidere er velinformert før innreise.	FHI har tidligere utarbeidet informasjonsmaterieell om covid-19 på ulike språk som er tilgjengelig på FHIs nettsider. Dette materiellet vil bli oppdatert.
9. Samordning	DSB/JD	Sammen med statsforvalterne og JD vurderer DSB behov for nasjonal samordning, eksempelvis i form av samvirkekonferanse med relevante etater/dept.	Dette kan også vurderes for andre næringer enn fiskerinæringen eventuelt

	SFNO, SFTF	Invitere til samvirkekonferanse for lokale, regionale og/eller nasjonale aktører. Vurdere inviterte parter i samråd med DSB.	Dette kan også vurderes for andre næringer enn fiskerinæringen eventuelt
10. Oppfølging av kommuner	Statsforvalter ASD/Atil HOD/Hdir	Sørge for at berørte kommuner er i dialog med relevante arbeidsgivere om anbefalte tiltak og planverk for smittehåndtering. Statsforvalterne skal legge til rette for interkommunalt samarbeid og beredskap for nabohjelp.	
11. Oppfølging av kapasitet i helsesektoren	<i>Nasjonalt:</i> HOD/FHI/ Hdir/RHF	Hvordan gjøre nasjonal helsepool lettere tilgjengelig og til nytte for kommuner i nord? Og hvordan kan helsepoolen komme til nytte på flere vis enn smittesporing?	
	<i>Regionalt:</i> RHFene og Statsforvaltere	Vurdere kapasitet og evne til utbruddshåndtering i regionalt. Tilrettelegge for interkommunalt samarbeid også blant ikke-ordinære fiskerikommuner.	
	<i>Lokalt:</i> Kommunene og HF	Vurdere kapasitet og evne til utbruddshåndtering lokalt. Nabohjelp mellom kommuner. Innhente nasjonale ressurser ved behov.	
12. Vaksinasjon		Forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram §1 gir alle personer i anbefalte grupper som bor eller oppholder seg i Norge rett til tilbud om koronavaksine. Det betyr at personer med midlertidig opphold, inkludert arbeidsinnvandrere har rett til å få tilbud om koronavaksine mens de jobber i landet. Kommunene bør tilrettelegge for dette.	Vi foreslår at dette bør være et eget punkt i tiltakspakken
13. Informasjon	<i>Lokalt:</i> Arbeidsgiver i samarbeid med kommunen	Informasjonen bør blant annet inneholde følgende punkter: • Innreisebestemmelser – både før innreise og ved eventuell reise ut av landet og inn igjen.	Vi foreslår at dette bør være et eget punkt i tiltakspakken

		• Generelle råd og forskriftsfestede smitteverntiltak som gjelder til enhver tid, og hvor oppdatert informasjon finnes. • Hvilke anbefalinger som gjelder ved nyoppståtte luftveissymptomer. • Informasjon om lokalt testtilbud. • Informasjon om plikt til isolasjon. • Vaksinasjon • Eventuelt informasjon om regler ved sykefravær	
14. Boligforhold	<i>Lokalt:</i> Arbeidsgiver i samarbeid med kommunen	FHI har utarbeidet smittevernråd til steder der mange bor tett som finnes i Koronaveilederen på FHIs nettsider. Det er viktig at arbeidsgiver tilrettelegger godt for at disse skal kunne følges og at kommunen bidrar inn i vurderingene.	Vi foreslår at dette bør være et eget punkt i tiltakspakken
15. Plan for utbruddshåndtering	<i>Lokalt:</i> Arbeidsgiver i samarbeid med kommunen	Arbeidsgiver bør ha en plan for hvordan et eventuelt smitteutbrudd skal håndteres. En slik plan bør utarbeides av kommunelegen i samarbeid med arbeidsgiver og tilgjengeliggjøres for arbeidstakerne. Isolasjonsfasiliteter og isolasjonskapasitet bør beskrives i en slik plan.	Vi foreslår at dette bør være et eget punkt i tiltakspakken

Helsedirektoratets anbefaling

Helsedirektoratet og FHI understreker viktigheten av et godt samarbeid mellom kommunen og arbeidsgiver når det gjelder gjestearbeidere. Overordnet tiltaksplan for vinterfiske er oppdatert i forhold til annen arbeidsinnvandring.

Helsedirektoratet og FHI anbefaler at sykefraværsrettigheter for utenlandske gjestearbeidere som ikke har vært ansatt mer enn fire uker følges opp.

Helsedirektoratet og FHI anbefaler at kommunene spesielt følger opp punktene nedenfor for å sikre at risikoen for smitteutbrudd i forbindelse med arbeidsinnvandring blir så lav som mulig:

- Samarbeid mellom kommuner og arbeidsgivere/virksomheter:
  - Et godt samarbeid mellom kommunene og arbeidsgiver er viktig for å få gjennomført gode tiltak i forbindelse med arbeidsinnvandring
- Informasjon til gjestearbeidere:

- Informasjonen til gjestearbeider bør inneholde:
  - Innreisebestemmelser – både før innreise og ved eventuell reise ut av landet og inn igjen.
  - Generelle råd og forskriftsfestede smitteverntiltak som gjelder til enhver tid, og hvor oppdatert informasjon finnes.
  - Hvilke anbefalinger som gjelder ved nyoppståtte luftveissymptomer.
  - Informasjon om lokalt testtilbud.
  - Informasjon om plikt til isolasjon.
  - Vaksinasjon
  - Eventuelt informasjon om regler ved sykefravær
- Innreisetiltak
  - Kommunen bør samarbeide mer arbeidsgiver for å tilrettelegge for at arbeidstakerne kan overholde innreisebestemmelsene på en god måte.
- Tilbud om vaksinasjon
  - Kommunene bør samarbeide med arbeidsgivere for å tilrettelegge for vaksinasjon av arbeidstakerne.
- God tilgang på covid-19 testing
  - Det er viktig med god tilgang på covid-19 testing for arbeidstakerne, inkludert god informasjon om viktigheten av å holde seg bort fra jobb ved symptomer og teste seg.
- Smitteverntiltak der mange bor tett
  - Det er viktig kommunen bidrar inn i vurderingen slik at arbeidsgiver tilrettelegger godt for å sikre at smittevernråd for steder der mange bor sammen følges.
- Plan for håndtering av utbrudd
  - Kommunelegen bør, i samarbeid med arbeidsgiver, utarbeide planer for hvordan eventuelle utbrudd skal håndteres
- Tilsyn
  - Tilsyn av arbeidsplasser og innkvarteringsfasiliteter ved kommunen og/eller arbeidstilsynet kan bidra til at smittevernrelaterte krav oppfylles.

Vedlegg

Innspill fra FHI er vedlagt i sin helhet.

COVID-19

Oppdrag fra HOD nr. 561 – Tiltak ved økt arbeidsinnvandring

3. Desember 2021

Oppdragstekst

Bakgrunn

Økende arbeidsinnvandring til Norge kan føre til at mange uvaksinerte personer kommer til landet. Dette kan føre til økt smitte lokalt, og kan gi særlige utfordringer for enkeltvirksomheter og kommunene.

For vinterfisket er det allerede satt i gang et arbeid om å lage en tiltaksplan, som eventuelt kan brukes som mal for andre næringer. I tillegg kan det være aktuelt at de enkelte næringene lager bransjeveiledere der det er relevant.

Oppdrag

HOD ber Hdir i samarbeid med FHI om å lage en tiltakspakke som kan brukes av kommunene. Tiltakspakken skal hjelpe kommunene til å forberede og håndtere situasjoner og perioder med økt arbeidsinnvandring.

Frist: 10.12.21

Kontaktperson i HOD: Siri Helene Hauge

Folkehelseinstituttets vurdering

Oppsummering

- Med økt smittespredning i samfunnet øker risikoen for utbrudd med covid-19. Risikoen for dette er spesielt stor der personer bor og jobber tett.
- Samarbeid mellom kommune og bransje/virksomheter gjør det mulig å legge gode planer, iverksette forebyggende tiltak, avklare ansvarsforhold og identifisere problemområder tidlig.
- I samarbeid med kommunen anbefales arbeidsgiver å legge praktisk til rette slik at det er enkelt å overholde innreisebestemmelsene.
- Kommunen eller arbeidsgiver bør sørge for at gjestearbeidere får god informasjon om gjeldende smittevernanbefalinger.

- Kommunen bør i samarbeid med virksomhetene tilrettelegge for at koronavaksine er lett tilgjengelig for gjestearbeidere, at det gis god informasjon om koronavaksinasjon og at tilbud om vaksinasjon rutinemessig skjer raskt etter ankomst til kommunen.
- Kommunen og/eller arbeidsgiver bør legge en plan for å sikre god tilgjengelighet til test for gjestearbeidere. Det bør gis god informasjon om symptomer på covid-19, om når det er anbefalt å teste seg og hvor du kan henvende deg hvis du ønsker test.
- Smitterisikoen øker med antall som bor sammen og med antall uvaksinerte personer. FHI har utarbeidet smittevernråd til steder der mange bor tett som finnes i Koronaveilederen på FHIs nettsider.
- Kommunelegen bør, i samarbeid med arbeidsgiver, utarbeide planer for hvordan eventuelle utbrudd skal håndteres.
- Rettigheter ved sykefravær for gjestearbeidere med korte ansettelse vil kunne øke etterlevelsen av smittevern anbefalingene.
- Målrettet bruk av tilsyn ved arbeidsplasser og boliger kan være et virkemiddel for å sikre god etterlevelse av råd og anbefalinger, i tillegg til god dialog med bransjen/virksomhetene.

Vurdering

Covid-19-epidemien er nå økende i Norge, i likhet med i mange land både i Europa og globalt. Påvisningen av den nye virusvarianten omikron skaper ytterligere usikkerhet rundt smittesituasjonen fremover.

Situasjonen i Norge er imidlertid betydelig endret sammenliknet med i fjor vinter på grunn av god vaksinasjonsdekning i den norske befolkningen. Vaksinasjon beskytter så langt godt mot alvorlig covid-19-sykdom og reduserer dermed risikoen for alvorlige konsekvenser av smittespredning og utbrudd av covid-19. Det er imidlertid fremdeles en andel av befolkningen som er uvaksinert. Blant gjestearbeidere fra land der vaksinasjonsdekningen er lavere enn i Norge kan denne andelen være større.

Med økt smittespredning i samfunnet øker risikoen for utbrudd med covid-19. Risikoen for dette er spesielt stor der personer bor og jobber tett. I enkelte kommuner, og innenfor enkelte næringer/bransjer med stor andel gjestearbeidere fra land der vaksinasjonsdekningen er lavere enn i Norge, vil risikoen for utbrudd av covid-19 og alvorlige helsemessige konsekvenser av dette være økt.

Under omtaler vi tiltak for situasjoner med økt arbeidsinnvandring fra land der andelen vaksinerte kan være lav, og arbeiderne jobber og/eller bor tett. Tiltakene vil kunne hjelpe kommune og arbeidsgiver til å redusere smittespredning, og dermed også redusere belastningen på helsevesenet. Vi har gruppert tiltakene slik:

- Samarbeid – kommuner og bransje/virksomheter
- Innreisetiltak
- Informasjonstiltak
- Tilbud om vaksinasjon
- God testtilgang
- Smitteverntiltak der mange bor tett
- Plan for håndtering av utbrudd
- Rettigheter ved sykefravær for gjestearbeidere
- Tilsyn

Samarbeid – kommuner og bransje/virksomheter

For å gjøre det mulig å legge gode planer og iverksette forebyggende tiltak, er det viktig at det opprettes dialog mellom kommunen og aktuelle bransjer/virksomheter. På denne måten vil kommunene kunne få bedre oversikt over hvor stort antall arbeidere som er forventet å ankomme kommunen innenfor en viss periode, hvilke tiltak som er planlagt iverksatt av virksomhetene, boforhold for gjestearbeiderne mv. Tett samarbeid mellom kommunen og aktuelle virksomheter vil kunne bidra til å avklare hvem som har ansvar for ulike deler av oppfølgingen. Dialog og samarbeid mellom relevante aktører (kommune, bransje, virksomhet, Statsforvalter eller andre) i forkant av perioder med økt arbeidsinnvandring vil også kunne bidra til å identifisere problemområder tidlig. Godt samarbeid vil i tillegg kunne bidra til å lette håndteringen ved et eventuelt utbrudd av covid-19. Bedriftshelsetjenesten kan støtte virksomhetene i arbeidet med å planlegge og gjennomføre tiltakene som er omtalt under.

Innreise

Hvilke innreisebestemmelser som gjelder for den enkelte avhenger av hvilke(t) land den reisende har oppholdt seg i siste 10 døgn før innreise, og om den reisende har gyldig koronasertifikat. 3. desember ble det innført allmenn testplikt ved grensepassering, senest innen 24 t etter ankomst, og reisende over 12 år, skal bruke munnbind frem til testsvar foreligger. For reisende uten gyldig koronasertifikat er det i tillegg krav om dokumentert negativ test 24 timer før ankomst/før flyavgang. Reisende uten gyldig koronasertifikat fra non-Schengen land skal i tillegg i innreisekarantene i 10 dager etter ankomst. Karantenen kan forkortes med negativ PCR tidligst tatt 3 døgn etter ankomst. Innen Schengen vil det være en stikkprøvebasert kontroll ved ankomst. For å sikre best mulig etterlevelse av tiltak bør gjestearbeidere gis informasjon om gjeldende norske innreisebestemmelser før de ankommer Norge. Arbeidsgiver, i samarbeid med kommunen, anbefales å legge praktisk til rette slik at det er enkelt å overholde innreisebestemmelsene. Dette innebærer blant annet å sikre egnet karantenested for arbeidstakere som er pålagt innreisekarantene, tilrettelegge for testing i henhold til innreisebestemmelser og lignende. Innreisetiltakene kan endres på kort varsel. Det er den reisendes ansvar å holde seg oppdatert på gjeldende råd og regler.

For mer informasjon om råd og regler ved innreise til Norge, se FHI sine nettsider [her](#).

Field Co

Informasjonstiltak

Kommunen eller arbeidsgiver bør sørge for at gjestearbeidere får god informasjon om gjeldende smittevernanbefalinger. Informasjonen bør gis så tidlig som mulig og være tilgjengelig på ulike språk. Det bør i kommuner/ved virksomheter som forventer ankomst av mange gjestearbeidere legges planer for hvordan informasjonen skal tilgjengeliggjøres og hvem som har ansvar for å gi informasjon. Informasjonen bør omfatte blant annet følgende momenter:

- Generelle råd og smittevernanbefalinger
- Hvilke anbefalinger som gjelder ved nyoppståtte luftveissymptomer
- Informasjon om lokalt testtilbud
- Innreisebestemmelser
- Vaksinasjon (se neste avsnitt)

FHI har tidligere utarbeidet informasjonsmateriell om covid-19 på ulike språk som er tilgjengelig på FHIs nettsider. Dette materialet vil bli oppdatert.

Tilbud om vaksinasjon

Alle personer i anbefalte grupper som bor eller oppholder seg i Norge har i henhold til forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram § 1 rett til tilbud om koronavaksine. Det inkluderer også personer med midlertidig opphold, deriblant arbeidsinnvandrere.

Kommunen bør i samarbeid med virksomhetene tilrettelegge for at koronavaksine er lett tilgjengelig for gjestearbeidere og at tilbud om vaksinasjon rutinemessig skjer raskt etter ankomst til kommunen. Det bør sikres at de får tilbud om alle anbefalte doser. Tilgjengelighet til vaksinasjon er avgjørende for opplutning om vaksinasjonsanbefalinger. Gjestearbeidere som oppholder seg i kommunen bør gis informasjon om koronavaksinasjon, inkludert at vaksinen er gratis, hvor og når de kan få vaksine, og hvilke grupper som er anbefalt oppfriskningsdose i henhold til koronavaksinasjonsprogrammet. Informasjonen bør være tilgjengelig på ulike språk. Kommunen og arbeidsplassen anbefales å tilrettelegge for enkel og praktisk tilgang til vaksiner, f.eks. nær eller på arbeidsplassen og i arbeidstiden, samt at arbeidstaker ikke taper inntekt i forbindelse med fravær på grunn av vaksineringsen. Dersom arbeidsstedet erfarer at det er manglende kunnskap eller stor skepsis og behov for informasjon om vaksinen, kan det være til nytte at kommunen og arbeidsstedet samarbeider om å arrangere dialogmøter med informasjon om vaksinen. Det kan være av stor nytteverdi å bruke helsepersonell som snakker det aktuelle språket eller leie inn tolker ved slike dialogmøter.

All vaksinasjon gjennom koronavaksinasjonsprogrammet er frivillig. Personer i de anbefalte gruppene må få tilstrekkelig informasjon om fordeler og ulemper ved vaksineringsen til å kunne ta et informert valg.

God testtilgang

Kommunen og/eller arbeidsgiver bør tilgjengeliggjøre informasjon om symptomer på covid-19, samt informere sine ansatte om når de bør teste seg og hvor de kan gjøre dette. Arbeidsgiver bør be sine ansatte om å holde seg borte fra arbeid ved nyoppståtte luftveissymptomer, samt å ha lav terskel for testing. Målet må være å gjøre testing lett tilgjengelig for alle. Det er viktig å informere om at positive prøveresultat ved hurtigtest/selvtest må verifiseres med PCR. Noen kommuner som har opplevd utbrudd, har også hatt positive erfaringer med at helsepersonell har kommet til arbeidsstedet for å ta PCR-tester.

I situasjoner med økt smitterisiko kan det være aktuelt å anbefale jevnlig testing av medarbeidere. En slik anbefaling er avhengig av tilgang på tester, og på gjennomførbarhet i målgruppen. Jevnlig testing bør vurderes av lokale helsemyndigheter.

Ved mistanke om omikron gjelder egne regler. Les mer om dette [her](#).

Field Co

Smitteverntiltak der mange bor tett

På steder hvor mange bor og arbeider tett kan det være vanskelig for den enkelte å holde avstand og begrense antallet kontakter. Selv om det ofte er liten plass og flere deler fasiliteter som kjøkken, bad og oppholdsrom, er det viktig at alle gis mulighet til å holde avstand til andre. Dette er spesielt viktig på steder der mange bor tett og vaksinedekningen er ukjent, for eksempel på arbeidsplasser med mange gjestearbeidere. Smitterisikoen øker med antall som bor sammen og med antall uvaksinerte personer. Hvis flere grupper deler innkvartering, vil smitte hos en person lettere spre seg. Det kan derfor være hensiktsmessig å dele inn personer i mindre, adskilte grupper.

FHI har utarbeidet [smittevernråd til steder der mange bor tett](#) som finnes i Koronaveilederen på FHIs nettsider. For å redusere risikoen for smittespredning der mange bor tett og det potensielt er mange

Field Co

uvaksinerte, kreves mulighet for testing, smittesporing, god etterlevelse av råd og tydelig kommunikasjon. Det bør foreligge en risikovurdering og en plan for hvordan innkvarteringen skal organiseres. Det må inngå i planen hvor og hvordan syke skal isoleres, og eventuelt hvordan disse personene skal flyttes uten å bruke offentlig transport.

Plan for håndtering av utbrudd

Kommunelegen bør, i samarbeid med arbeidsgiver, utarbeide planer for hvordan eventuelle utbrudd skal håndteres. Slike planer bør inneholde oversikt over isolasjonskapasitet og hvor/hvordan isolasjon skal gjennomføres, hvilke parter som har ansvar for ulike deler av oppfølgingen, organisering av testing, plan for tilgang til tilstrekkelig antall tester/personell o.l. Dersom personer skal være i isolasjon i en annen kommune enn den de oppholder seg i under arbeid må kommuneleger i involverte kommuner avklare hvem som har ansvar for den videre oppfølgingen.

FHI har utarbeidet en [kasusstudie for organisert opplæring](#) til involverte i utbrudd blant gjestearbeidere på et industrianlegg i mindre kommuner. En slik gjennomgang kan være en god øving på å forberede seg før et eventuelt større utbrudd inntreffer.

Field Co

Rettigheter ved sykefravær for gjestearbeidere

Når gjestearbeidere kommer til landet for å tjene penger til familien, kan frykten for å miste inntekt ved eventuelt sykefravær dersom man får påvist covid-19-sykdom være stor. Dette kan føre til at enkelte vegrer seg for å teste seg, noe som igjen kan føre til at smitteførende personer forblir uoppdaget og igjen smitter andre på arbeidsplassen. FHI tror at dette kan forebygges ved å sikre at de dette rammer sikres sykepenger ved sykefravær. Det er også viktig at en eventuell slik ordning kommuniseres tydelig ut til de det gjelder.

I tiltaksplanen for vinterfisket 2021/2022 er forbedring av sykefraværsrettighetene for utenlandske gjestearbeidere med kortvarig ansettelse ett av oppfølgingspunktene.

Tilsyn

Gjennom tilsyn kan kommunen og/eller Arbeidstilsynet finne svakheter og forbedringspunkter. Målrettet bruk av tilsyn ved arbeidsplasser og boliger kan være et virkemiddel for å sikre god etterlevelse av råd og anbefalinger, i tillegg til god dialog med bransjen/virksomhetene.

Se [Veileder for kommunens tilsyn med smittevernregler](#) på Helsedirektoratets nettsider for mer informasjon.

Field Co